

İSLAM HUKUKU AÇISINDAN
ALACAĞIN ZEKÂTI

Abdurrahman Yıldırım

İktisat yayınları

İktisat Yayınları – 54
İslam Hukuku Dizisi – 1

Abdurrahman Yıldırım, *İslam Hukuku Açısından Alacağın Zekâtı*

Editör: Necmettin Kızılkaya
Yayına Hazırlayan: Emrah Yağmurlu
Musahhih: Deniz Binici

Tasarım: Seyfullah Bayram

Baskı: Sarıyıldız Ofset - Sertifika No.: 23593
İvedik Ağaç İşleri San. Sit.
1354. Cad. 1358. Sok. No.: 31 Ostim / Ankara
1. Baskı: İstanbul, 2020
ISBN: 978-625-7015-16-5

© İktisat Yayınları, 2020
Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar
dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İktisat Yayınları
Aziz Mahmut Hüdayi Mh., Türbekapı Sk. No:13, 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: +90 (216) 532 63 70
www.iktisatyayinlari.com

İktisat Yayınları Nobel Akademik Yayıncılık ve
İslam İktisadi Araştırma Merkezi'nin ortak markasıdır.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Yıldırım, Abdurrahman
İslam Hukuku Açısından Alacağın Zekâtı
Baskı, xii + 116 s., 13.5 x 21 cm
Kaynakça ve izin var.
ISBN: 978-625-7015-16-5
1. İslam Hukuku 2. Zekât 3. Alacak

Bu kitap İstanbul Üniversitesi İslam İktisadi ve Finansı Uygulama ve
Araştırma Merkezi (İSİFAM) ile işbirliği içerisinde yayına hazırlanmıştır.

İSLAM HUKUKU AÇISINDAN ALACAĞIN ZEKÂTI

Abdurrahman Yıldırım

iktisat
yayınları

İslam Hukuku Dizisi

Bu dizide, İslam hukukunun iktisat ile kesişen boyutlarını inceleyen eserlere yer verilmektedir. Dizide İslam hukukunun geniş araştırma alanlarına giren konular, kavramlar, isimler, ekoller, kuramlar ile ilgili detaylı incelemeler ve karşılaştırmalı çalışmalara yer verilecektir.

Abdurrahman Yıldırım

2016 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Aynı yıl Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Fıkıh Anabilim Dalına araştırma görevlisi olarak atandı. Yüksek lisans eğitimini 2018 yılında İstanbul Üniversitesinde zekât üzerine tamamladı. Doktora eğitimine İstanbul Üniversitesinde halen devam etmektedir. Arapça öğrenimi ve pratiği için Mısır ve Ürdün’de bulundu. İslam hukuk tarihi, ibadetler fıkıhı, güncel fıkıh problemleri, güncel zekât problemleri, Osmanlı tarihi ve hukuku, fıkıh usulü ilgi alanları arasındadır. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmakta olan Yıldırım, evli ve bir çocuk babasıdır.

Bu kitabı, bir şükran vesilesi olması ümidiyle
desteklerini daima yanımda hissettiğim ve min-
nettar olduğum anneme ve babama
ithaf ediyorum.

İçindekiler

Önsöz	xi
Giriş	1
1. Fıkıh Literatüründe Zekâtın Malla İlgili Şartları ve Alacak-Zekât İlişkisi	13
2. Değişen İktisadi Şartlar Bağlamında Alacak	37
3. Günümüz Fıkıh Literatüründe Alacağın Zekâtı ile İlgili Yaklaşımlar ve Bunların Değerlendirilmesi	61
Sonuç	85
Notlar	91
Kaynakça	105
Dizin	113

Önsöz

İslam'ın en temel ibadetlerinden olan zekâtla mükellef olmak için bazı şartlar gerekmektedir. Bu şartların başında nisap miktarı mala sahip olmak gelmektedir. Bireylerin ellerinin altında bulunan malları olduğu gibi farklı sebeplerden dolayı borçlusunda bulunan malları da olabilmektedir. Klasik dönemden itibaren alacakların zekât nisabına etkisi tartışılmıştır. Günümüzde borçlar farklılaştığı gibi borçlanan kesim de çeşitlenmiştir. Dolayısıyla alacakların zekât nisabına etkisi değerlendirmeye muhtaç görülmüştür. Bu çerçevede öncelikle klasik dönemde mevcut olan alacakların zekât nisabına etkisiyle ilgili değerlendirmelere yer verilmiştir. Daha sonra modern dönemde iktisadi anlamda farklılaşan durumlar ele alınmıştır. Son olarak da modern dönem fakihlerinin alacağın zekât nisabına etkisi konusundaki görüşlerine yer verdikten sonra klasik dönem fakihleriyle günümüz âlimlerinin görüşleri mukayeseli olarak değerlendirmeye tabi tutulmuş, fetva kurumlarının söz konusu durum hakkında vermiş oldukları fetvalar göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca alacağın zekâtıyla ilgili günümüzde ortaya çıkan ihtilaf ve problemlere geleneksel Hanefî fıkıh perspektifiyle çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Konuyla alakalı mevcut en eski kaynaklara ulaşılmaya çalışılmış, günümüzde ortaya çıkan problemlere çözüm üretmek amacıyla bu konuda yazılan çalışmalar değerlendirilmiştir. Yapılan bu çalışma kendi alanında mütevazı bir boşluğu doldurmakla beraber yine de zekâtın güncel meseleleri ile ilgili ayrıntılı araştırmalara ihtiyaç vardır. Özellikle İslam hukuku alanındaki çalışmalarda güncel değeri olan ve bireysel olarak hayata dokunan çalışmaların tercih edilmesi önem arz etmektedir. İslam dininin en temel ibadet ve müesseselerinden olan zekâtla ilgili birçok güncel mesele de akademik çalışmalara konu olmayı beklemektedir. Ayrıca Türkiye’de zekât ile ilgili sorunları daha ayrıntılı bir şekilde ele alan müesseselerin kurulmasına yönelik kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Değerli vakitlerinden tasarrufta bulunarak çalışmamın hazırlanmasında büyük emeği olan, yaptığı yönlendirmeler ile çalışmamın olgunlaşmasına katkıda bulunan değerli hocalarım Doç. Dr. Necmettin Kızılkaya ve Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Tırabzon’a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışmama yaptıkları katkı ve değerlendirmelerinden dolayı Doç. Dr. Abdullah Durmuş ve Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Efe’ye, çalışmamın kitap halini alması sürecindeki katkı ve emeklerinden dolayı İstanbul Üniversitesi İslam İktisadı ve Finansı Uygulama ve Araştırma Merkezi (İSİ-FAM) yayın kuruluna ve İktisat Yayınlarına teşekkür ediyorum.

Gayret bizden, tevfik Allah’tandır.

Abdurrahman Yıldırım

Üsküdar, 2020